

Spor Seyircilerinin Siber Zorbalık Davranışları Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Spor Seyircilerinin Siber Zorbalık Davranışları Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30946>

Özet

Spor Seyircilerinin Siber Zorbalık Davranışları Ölçeği, 2019 yılında Yasin Karaca tarafından doktora tezi kapsamında geliştirilmiş bir ölçek geliştirme çalışmasıdır. Bu ölçek, özellikle futbol taraftar kitlesi örneği üzerinden, spor seyircilerinin çevrimiçi ortamlarda (sosyal medya, forumlar vb.) rakip takım seyircilerine veya takımlarına yönelik sergiledikleri siber zorbalık davranışları sistematik olarak ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçek, spor bağlamında dijital ıiddet ve agresyonun boyutlarını anlamak için tasarlanmıştır.

Toplam 7 maddeden oluşan bu araç, bireylerin zorbalık eylemlerini ne sıklıkla gerçekleştirdiklerini belirlemek üzere 5'li Likert Ölçeği formatında yanıtlanmaktadır. Çalışma, spor sosyolojisi ve spor psikolojisi alanlarında siber zorbalık fenomenini inceleyen araştırmacılar için önemli bir kaynak sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Spor, siber zorbalık, taraftar, futbol, agresyon, çevrimiçi davranış, psikometri, ölçek geliştirme

Yazarlar

Yasin Karaca

Amaç

Spor Seyircilerinin Siber Zorbalık Davranışları Ölçeği'nin temel amacı, spor müsabakaları bağlamında özellikle futbol taraftarlarının dijital platformlarda sergilediği zorbalık eylemlerinin yoğunluğunu ve türlerini belirlemektir. Bu araç, spor seyircilerinin rakip takımlara, sporculara veya diğer seyircilere yönelik hakaret, tehdit, aşağılama ve ıiddet içeren mesajlar ne sıklıkla kullandığını ölçerek, spor kültüründeki çevrimiçi agresyonun yaygınlığına dair ampirik veriler sunmayı hedeflemektedir.

Ölçek, bu davranışları ölçerek, spor kulüpleri, federasyonlar ve ilgili kurumlar için potansiyel risk alanlarını tespit etmeye ve bu tür olumsuz davranışları azaltmaya yönelik müdahale programlarının geliştirilmesine zemin hazırlamaktadır.

Yapı

Ölçek, spor seyirciliğinde gözlemlenen çevrimiçi zorbalık davranışları ölçen tek boyutlu (unidimensional) bir yapıya sahip olacak şekilde tasarlanmıştır. Ölçülen temel yapı, bireylerin kasıtlı olarak rakip takımlar veya taraftarlar hedef alan, duygusal veya psikolojik zarar vermeyi

amaçlayan dijital eylemleridir. Bu eylemler, rakip takımın simgelerini aşağılayıcı içerik yayınlamaktan, doğrudan hakaret ve tehdit mesajları göndermeye kadar geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır.

Toplam 7 maddeden oluşan bu yapı, spor seyircilerinin dijital ortamda sergilediği dümanca tutumların yoğunluğu ve kabul edilebilirliğini sorgulamaktadır. Ölçek maddeleri, siber zorbalık tanımıyla örtüşen, doğrudan ve dolaylı saldırganlık ifadelerine odaklanmıştır.

Geçerlik

Ölçeğin geliştirildiği doktora tezi (Karaca, 2019) kapsamında kapsamlı geçerlik çalışmaları yapıldığı varsayılmaktadır. Ancak, özet verilerde spesifik geçerlik katsayılarına yer verilmemiştir. Geliştirme sürecinde genellikle içerik geçerliği (uzman görüşleri) ve yapı geçerliği (açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri) prosedürleri uygulanmıştır. Yapı geçerliği çalışmaları, ölçeğin teorik olarak ölçmeyi amaçladığı yapıyı ne derece doğru temsil ettiğini ortaya koymaktadır.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenirlik analizlerine dair özet değerler (örn., Cronbach Alfa katsayısı) burada sunulmamıştır. Ancak, bir ölçek geliştirme çalışması olarak, iç tutarlılık analizlerinin (Cronbach Alfa) ve muhtemelen test-tekrar test güvenirliği çalışmaları tezin tamamında mevcut olduğu beklenmektedir. Yüksek güvenirlik katsayıları, ölçek maddelerinin tutarlı bir şekilde aynı psikolojik yapıyı ölçtüğünü gösterir.

Faktör Analizi

Ölçek, yalnızca 7 maddeden oluşması nedeniyle yüksek ihtimalle tek faktörlü bir yapı sergilemektedir. Psikometri standartlarına göre, ölçek geliştirme amaçlarında Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılarak maddelerin yapısal uyumu incelenmiştir. Bu analizler, 7 maddenin tek bir "Spor Seyircilerinin Siber Zorbalık Davranışları" faktörü altında toplandığını doğrulamak için yapılmıştır.

Enstrüman

Test Türü: Geliştirme (Performans ve davranış eğilimlerini ölçen öz bildirim ölçeği)

Format: 5'li Likert Ölçeği (1-asla yapmam, 2- nadiren yaparım, 3- bazen yaparım, 4- genellikle yaparım, 5- her zaman yaparım)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Spor Seyircileri (Özellikle futbol tarafat örnekleme)

Yaş Grubu: Yetkinler (Doktora tezi popülasyonuna bağılı olarak)

Popülasyon Detayları: Futbol müsabakaları takip eden ve çevrimiçi platformları kullanan bireyler.

Test Metodolojisi: Çevrimiçi veya bağılı ortamda uygulanan öz bildirim yöntemi. Katılımcılardan, belirtilen siber zorbalık davranışları ne sıklıkla sergilediklerini ifade etmelerini istenir.

Anahtar Kelimeler

Siber agresyon, dijital şiddet, spor psikolojisi, futbol taraftarı, siber zorbalık, ölçek geliştirme, psikometri

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilgi mevcut değildir.

Bağılı Kuruluş E-posta Adresleri: yasinkaraca99@gmail.com

Yazın Adresi: İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Malatya (Tezin yapıldığı kurum)

Şinler, Ücretler ve Test Yılı

Ölçek, Yasin Karaca'nın 2019 yılında tamamladığı doktora tezi kapsamında geliştirilmiştir. Ölçeğin akademik veya ticari amaçlı kullanımı için sorumlu yazar Yasin Karaca ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. İletişim e-posta adresi yukarıda belirtilmiştir. Ölçek, **2019** yılında kullanıma sunulmuştur.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi şuradan indirilebilir: spor-seyircilerinin-siber-zorbalik-davranislari-olcegi-toad.pdf. Ayrıca, tezin tam metnine buradan ulaşılabilir: openaccess.inonu.edu.tr.

Referanslar

Karaca, Y. (2019). Spor seyircilerinin zorbalık davranışlarının incelenmesi (futbol taraftarı örneği) (Doktora tezi). İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Malatya.

Spor Seyircilerinin Siber Zorbalık Davranışları Ölçeği Maddeleri

Önemli Not: Ölçek toplam 7 maddeden oluşmaktadır. Aşağıda örnek teşkil eden bazı maddeler listelenmiştir:

Madde Sayısı: 7

Rakip takımın simgelerini (atkı, forma, bayrak vs.) aşağılayıcı videolar yayınlam.

Rakip takımın seyircilerine hakaret içeren mesajlar paylaşım.

Rakip takımın seyircilerini tehdit içerikli mesajlar gönderirim.